

Bogdan Walkiewicz

Połażejewo, gm. Środa Wlkp., woj.
poznańskie, st. 11

Informator Archeologiczny : badania 22, 44-45

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

osi N-S, o wymiarach: dł. 2,10 do 2,40 m, szer. 0,80 do 1,00 m. Jamy występowały na głębokości 0,50 do 0,90 m od powierzchni.

W przypadku trzech pochówków stwierdzono istnienie konstrukcji kamiennych: w gr. 2 i 6 były to bruki zalegające bezpośrednio nad jamami, a w przypadku gr. 1 był to mały brucek znajdujący się nad trzema naczyniami stanowiącymi wyposażenie. Pomiedzy kamieniami występowały drobne skorupy, a w przypadku gr. 1 i 6 kilka fr. przepalonych kości.

We wszystkich odkrytych grobach zmarły ułożony był na wznak z rękami wyciągniętymi wzdłuż tułowia z głową usytuowaną na południe. Stan zachowania kości w poszczególnych obiektach był różnicowany i tak w grobach 1, 2, 6 natrafiono na niekompletne partie szkieletów, w pozostałych zaś przypadkach kości nie zachowały się, a na fakt istnienia grobu w takim przypadku wskazywała jama grobowa oraz znalezione wyposażenie w jej obrębie.

Zazwyczaj zmarły wyposażony był w 3 naczynia (misę wraz z czerpakiem wewnątrz oraz garnek), które ułożone były przy nogach, ponadto do grobu złożone były ozdoby wykonane z brązu bądź z żelaza. Z wyrobów brązowych najczęściej występujących należy wymienić kółka brązowe, zazwyczaj pełniące funkcje zausznik skroniowych, ponadto odkryto: naszyjnik tordowany o końcach rozklepanych i zwiniętych w uszka (gr. 3) szpilę z główką zwiniętą w spiralną tarczkę (gr. 3), bransoletę otwartą o końcach zaokrąglonych, lekko cieniujących (gr. 2) oraz małe guziczki będące częścią składową diademu (gr. 6). Ozdoby z żelaza wystąpiły jedynie w gr. 2 i 6; były to: naszyjnik wykonany z pręta o przekroju owalnym (gr. 6), 3 bransolety z końcami lekko zachodzącymi na siebie (gr. 6), nagolenniki (gr. 2, 6) oraz szpila o łabędzio wygiętej szyl (gr. 2).

Odkryte cmentarzysko należy prawdopodobnie do podgrupy częstochowsko-gliwickiej grupy górnośląsko-malopolskiej kultury łużyckiej i użytkowane było w V okresie epoki brązu i okresie halstańskim C-D.

Badania będą kontynuowane.

█ Pawlchy, gm. Ksężopol, woj. zamojskie, st. 2 - patrz wczesne średniowiecze.
 █ Podrzecze, woj. leszczyńskie, st. 3 - patrz okres wpływów rzymskich.

**Polany,
 woj. radomskie,
 st. 2**

**Polska Akademia Nauk Instytut Historii
 Kultury Materialnej Pracownia Postępu
 Fizyko-Technicznego w Warszawie**

Badania prowadził mgr Tomasz Herbich wraz z dr Krzysztofem Misielwiczem i mgr Mirosławem Mizerą. Konsultował dr Jacek Lech. Trzeci sezon badań Finansował Wojewódzki Konserwator Zabytków w Radomiu oraz IIKM PAN. Kopalnia krzemienia z wczesnej epoki brązu.

Położenie stanowiska podano w sprawozdaniu z prac doc. M. Chmielewskiej w 1971 r. Badania były weryfikacją badań geofizycznych, prowadzonych w latach 1985-1987 przez T. Herbicha z zespołem Pracowni Postępu Fizyko-Technicznego, mających na celu sprawdzenie przydatności metody elektrooporowej w określaniu zasięgu pola górniczego. Zaobserwowano wówczas, iż w pewnej części obszaru występowania na powierzchni przemysłowego materiału krzemiennego następuje ujednoczenie wartości oporności warstwy powierzchniowej (do gł. nie przekraczającej 0,5-0,7 m od powierzchni) i warstwy leżącej niżej. Teren wokół wspomnianego obszaru charakteryzuje duży (do 1000 %) kontrast w wartościach oporu tych warstw. Wynik taki pozwolił przypuścić, iż ujednoczenie oporu warstw jest obrazem ich przemieszania w wyniku działalności górniczej.

Dwa wykopy o łącznej powierzchni 70 m² zlokalizowano w centralnej części stanowiska, w rejonie prac z lat 1971-72, na północnym (wykop I/88) i południowym (wykop II/88) skraju hipotetycznego pola górniczego. W wykopie I stwierdzono obecność jednego szybu (nr 3), w południowym skraju wykopu. W wykopie II odkryto dwa szyby (nr 1 i 2), w północnej części wykopu. Szyby występowały wyłącznie w obrębie założonego zasięgu pola górniczego; pozostałe partie wykopów były jałowe.

Wyeksplorowane szyby 1 i 3 reprezentowały znany z badań M. Chmielewskiej typ szybu odkrywkowego lejowatego, o głębokościach 1,65 m i 2,25 m od spągu oraniny. Szyby wypełnione były gliną, piaskiem, gruzem wapiennym, wytworami krzemieniowymi i okruchami węgla drzewnego. Szyb nr 1 osłgał poziom wapienia płytowego. W odstoniętej partii szybu nr 2 spąg wypełniaka sięgał poziomu 0,2 m powyżej stropu wapienia płytowego.

Wyniki badań wykazały ścisły związek pomiedzy wykrytymi podczas badań geofizycznych cechami oporowymi podłoża a zasięgiem pola górniczego: uchwycony zasięg pola pokrywa się dokładnie z zasięgiem obszaru o ujednoczonych wartościach oporności podłoża.

**Polańszewo, gm. Środa Wlkp.,
 woj. poznańskie,
 st. 11**

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadził mgr Bogdan Walkiewicz. Finansowało Muzeum Ar-

cheologiczne w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kultury łużyckiej z V okresu EB I okresu Ha C.

Stanowisko znajduje się ok. 200 m na południe od wsi, na terenie zalesionym. Zajmuje obszar ok. 0,5 ha. Badania wykopaliskowe o charakterze ratowniczym objęły powierzchnię ok. 330 m. Odkryto 29 grobów ciałopalnych, w tym 8 popielnicowych, 14 bezpopielnicowych i jeden klozowy. W pozostałych 6 przypadkach stopień zniszczenia grobów uniemożliwia dokładną interpretację rodzaju pochówków. Większość grobów posiadała obwarowanie kamienne w kształcie prostokąta lub okręgu. Poza jednym groby popielnicowe nie posiadały obwarowania. W skład wyposażenia grobu wchodziło od 1 do 8 naczyń (zwykle 3 do 5), oraz nlekiady zabytki brązowe i żelazne. Łącznie odkryto dwie szpile brązowe, 6 bransolet, jeden skręt z drutu brązowego, szpilę żelazną, brzytwę (?) żelazną oraz kolbę z 50 paciorków szklanych (5 największych zdobionych żółtą linią falistą).

Badania zakończone.

Potoczek, gm. Potok Wielki, woj. tarnobrzeskie, st. 4 - patrz paleolit i mezolit.
Rojków, gm. Zapolice, woj. sieradzkie, st. 1 - patrz neolit.

Ropa, gm. Gorlice,
woj. nowosądeckie,
st. 2

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Archeologii Małopolski w Krakowie

Badania prowadził dr Paweł Valde-Nowak, uczestniczyła mgr Anna Tynec. Finansował ZAM IHKM PAN. Pierwszy sezon badań. Przykopalniana pracownia obróbki menilitowego rogowca.

Stanowisko zostało odkryte wiosną 1988 r. w trakcie badań poszukiwawczych prowadzonych w rejonie tzw. Pienin Gorlickich. Znajduje się na lewym (oroogr) brzegu rzeki, u podnóża Taniej Góry (576 m. n. p. m.).

Wykonany został szurf geologiczny we wcięciu drogowym oraz szurf zwiadowczy w obrębie ara 7. Zabytki archeologiczne znajdowane były w warstwie ornej i w utworze deluwialnym. Większość artefaktów pochodzi jednak z powierzchni stanowiska. Zebrano ogółem kilkaset wyrobów z rogowca menilitowego, typowego dla datowanej na oligocen tzw. dolnej serii rogowcowej, wyróżnianej w ramach jednostki dukielskiej. Wśród pozyskanych zabytków zwracają uwagę liczne rdzenie odłupkowo-włórowe i odłupkowe bez zaprawy przygotowawczej, odłupki i pojedyncze formy narzędziowe. Datowanie tego materiału jest trudne. W miejscu koncentracji rdzeni znalezione zostały dwa narzędzia typowe dla zespołów z początku epoki brązu (rdzenlowe narzędzie nożowate z powierzchniowym, wieloseryjnym retuszem oraz trójkątny grot). Znaleziska takich form bynajmniej nie przesadzają jeszcze wczesnobrązowej chronologii pozostałych elementów zbioru. Nie jest bowiem wykluczone, że odkryty obiekt eksploatowano też w epoce kamienia.

Badania będą kontynuowane.

Sadowie, gm. Ostrów Wlkp.,
woj. kaliskie,
st. 1

Muzcum Okręgowe Ziemi Kaliskiej
w Kaliszu

Prace prowadził mgr L. Ziabka z MOZK w Kaliszu. Badania finansował WKZ w Kaliszu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe kultury przedłużyckiej.

Przebadano kopce oznaczone numerami 21 i 22.

Kopiec nr 21 miał kształt zbliżony do koła, o średnicy u podstawy ok. 14 m i wysokości 80 cm. Nasyp zbudowany był z warstwy darni, pod którą wystąpiła warstwa piasku przemieszana z niewielką ilością próchnicy a pod nią warstwa żółtego piasku. Bezpośrednio pod nią wystąpił biały piasek calcowy. W nasypie kopca pod warstwą darni natrafiono na 3 groby ciałopalne-jamowe o kształcie owalnym, w przekroju nlekkowate, bez wyposażenia grobowego. W warstwach nasypu wystąpiły ponadto nieliczne fragmenty naczyń kultury przedłużyckiej. Nasyp kopca w znacznej części zniszczony był przez wkopy nowożytny. W jednym z nich znaleziono fragment XVIII wiecznego naczynia.

Kopiec nr 22, mniejszy, również zbliżony kształtem do koła o średnicy ok. 10 m i wysokości 50 cm, nie zawierał śladów jam grobowych, ani jakichkolwiek wkopów. Nasyp zbudowany był podobnie do kopca nr 21. Na poziomie czystego, białego piasku calcowego, w centrum kurhanu znaleziono 2 dobrze zachowane naczynia i jedno fragmentaryczne. Dużą ilość, silnie rozdrobnionego materiału ceramicznego dostarczył również nasyp kopca.

Badania będą kontynuowane.